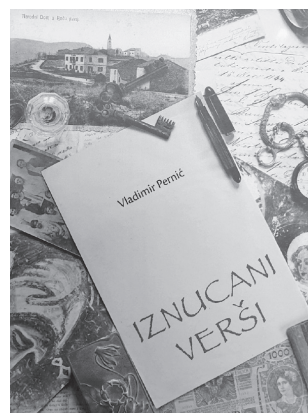

VERŠI VLADIMIRA PERNIČA – JEZIČNI OTISAK VREMENA

Mirjana Pavletić, Buzet

Brojčano nevelikoj, ali značajem nipošto zanemarivoj, književnoj produkciji Roča i Roščine, ročki je pjesnik Vladimir Pernić nedavno pridodao još jednu perlu u nizu, „Iznucane verše“. Riječ je o njegovoj najnovijoj, šestoj zbirci pjesama koja je nastala u nepune dvije godine, koliko je Perniću trebalo da iznjedri respektabilan *kanconijer* od ukupno stotinu pjesama. Ono što taj kaconijer čini posebnim, već na prvi pogled, jest jezik. Naime, prvi put u svojoj povijesti, ročki mikrolokalitet, inače poznat kao zamjetno glagoljaško središte i sjedište, ovom zbirkom dobiva *rukovet* stihova koji su, od prvoga do posljednjeg, svi ispjevani specifičnim ročkim govornim idiomom. *Iznucani verši* otkrivaju se pred nama poput jezičnog otiska vremena.

Pernić je i dosad, povremeno, objavljivao svoje pjesme na materinskom jeziku. Štoviše, svoj je poetski hod i započeo upravo stihovima na ročkom dijalektu koji su, uz one na književnom standardu, objavljeni u zbirci *Ubjačić*, 1979. godine. Dijalektalne pjesme pronaći ćemo i u njegovim zbirkama: *Srhi* (1990.), *Znamen* (1996.), *Cicirici & senjali* (2007.) i *Suita mediterranea* (2013.). No, sve te zbirke sadrže i Pernićeve stihove na književnom jeziku, a *Iznucani verši* su pak, u cijelosti i isključivo, kolajna dijalektalnih pjesama.

Dugo se Pernić ustručavao, nećkao i potiho skupljao hrabrost za objavljivanje jedne sasvim di-

Naslovnica zbirke V. Pernića

jalektalne zbirke. Istovremeno je radio na prikupljanju starih, posebno onih već zaboravljenih ročkih riječi i izraza, koje će ugraditi u svoje nove pjesme. Uvriježeno je mišljenje (pa i Pernić je to često spominjao) da je lokalni idiom nekoga kraja, u ovom slučaju ročki dijalektalni vokabular, skroman, preskroman, slabih izražajnih mogućnosti, i za širi krug čitatelja gotovo nerazumljiv te je, kao takav, zapravo nedostatan za kvalitetan poetski iskaz i izraz. Ovom je zbirkom Pernić to demantirao i jasno dokazao da se poezija može kvalitetno stvarati, graditi i doživljavati i na jednostavnom lokalnom idiomu.

Značajan fond toga leksičkog zavičajnog blaga, skupljenog tijekom posljednje tri godine na jedinstvenim kulturološkim susretima *Puli ugnjišći v Roče* (kojih je inicijator, organizator i voditelj upravo Pernić), ročkome je pjesniku ulio dodatno samopouzdanje, novu stvaralačku energiju, zahvaljujući čemu je odbacio svoju skepsu, svojski prionuo poslu i u relativno kratkom vremenu iznjedrio ovu zbirku. Potporu da ustraje u svojoj nakani davali su mu i sudionici ročkih susreta “Puli ugnjišći” kojima je Pernić, u posljednje dvije sezone, pri svakom novom susretu, pokraj plamtećeg ognja na ognjištu, čitao svoju najnoviju dijalektalnu liriku. Tako su, malo-pomalo, nastajali *Iznucani verši*.

Zašto *iznucani* i što ta riječ uopće znači, pitate se. Sam pojam *iznucano* na ročkom dijalektu označava nešto već nošeno, iznošeno, trošeno i istrošeno (npr., cipele), ali je još uvijek u uporabi. Dakle, iako staro, možda već i pohabano, i dalje ima svoje mjesto i funkciju. Tako odabran naslov zbirke sadrži i svojevrstu simboliku, upućuje nas na Pernićevo vrlo smišljeno i promišljeno traganje za starim, prastarim, *iznucanim* riječima i frazama koje su se, već zaboravljene, nepotrebne i zamijenjene novima, šćućurile i dobro sakrile u paučinom ogrnutim *škrinjama na prašnjavim tavanima sjećanja*.

Otkrivši ih ponovo i spoznavši im ljepotu, ne samo značenja već i ritma i muzikalnosti, Pernić je odlučio produljiti im život. Ugradio je te čudesne arhaizme u svoje dijalektalne lirske slike i tako ih jedinstvenim jezičnim vinjetama dodatno ukrasio. *Iznucani* su *verši* sad zasjali u novom svjetlu i poput krijesnica okrijesili novu Pernićevu zbirku koja sadrži deset poetskih cjelina. Redom su to: *Iznucane besede, Litrati pasvaniga vremena, Spomeni(k), ZaveROČeni verši, Diškorši naši sakidanjji, U gnjizde ud amora, Pu rabu ud sonca, Žejan n'vracke, Jaškarice i Štorija stvariga utruka*.

Uvodno, zbirku otvaraju nenaslovljeni, ali vrlo upečatljivi i dojmljivi, stihovi kojima je osnovni motiv krv, njeno vječito kolanje unutar i van organizma. Njen tok, protok, krvotok, stalni je sastavni dio svakog čovjeka, od rođenja pa do smrti. I ništa tako snažno kao protok krvi ne simbolizira ljudski život. O tome snažno progovaraju stihovi: *brbočka krčka kriči/ šviče cveli/ mijavka i luaje/ krv/ u žilah u mošnjanih/ zebe peče/ i teče...*

Ta Pernićeva poetska krv, taj čudesni krvotok, nastavlja kolati i kroz preostalih devedeset i devet pjesama ovoga *kanconijera*. U *Iznucanim veršima* iznova su zaiskrile stare *iznucane besede*, dobile su novu koloraturu i novu ulogu, novi život i životnost. Uostalom, i sam autor u jednoj pjesmi o tome progovara: “*san tev suja n’r lepja kancona nepisat/ se besede iz bavula/ muje starine/ mujeh rikordi/ van vinjet/ i pukazat jih sen...*” A u toj nakani Pernić je bio izuzetno uspješan. U zrelih godinama života i s nataloženim iskustvom pjesnika, Pernić nam je svojom najnovijom zbirkom stihova podario bogatu paletu raznovrsnih slika ročkoga razigranog krajobraza u kojemu od pamtivijeka obitava čovjek sa svojim htijenjima, upitima, strahovima, dilemama, ostvarajima, željama i, nadasve, ljubavima.

Pernić nas, na sebi svojstven, pomalo šeretski, ironičan, ali i autoironičan način, katkad ozbiljnije, katkad manje ozbiljno, ponekad i sasvim neozbiljno, pa i dječaćki razigrano, provlači iz pjesme u pjesmu, iz slike u sliku, iz stiha u stih, stvarajući dojam igre. A igrajući se riječima, zapravo se igra događajima, situacijama, zbivanjima, sjećanjima... Igrajući se riječima, igra se ljudima, njihovim karakterima, osobnostima, sudbinama... Onda se, načas, naglo uozbilji, nerijetko nas dovodeći u dilemu. Zatim zastane pa postavlja pitanja, traži odgovore, naglas razmišlja, dijeli savjete... Pa se smiri i kao po notama neke nježne melodije, povede nas u šetnju kroz stvarne ili izmaštane predjele nepatvorene prirode, idilične pejzaže svoga djetinjstva, kroz arkadije svojih snoviđenja.

Moderan poetski izraz, stil pun ritma i melodija, pjesme bez naslova, stihovi ogoljeni i od interpunkcije kako bi se nesputani slobodno kretali prostranstvima naše mašte, zavest će nas dojmom da je sve to što nam Pernić nudi jedna jedina velika pjesma, puna emotivnog naboja, koja poput rijeke teče od izvora do ušća, od počela do kraja, jureći, vrludajući, migoljeći, zastajkujući... pa opet hitajući dalje k nepoznatom cilju, slijedeći svoj put.

Na tom putu pjesnik progovara o sebi, ispovijeda se, dijeli s nama svoje dječaćke radosti, svoje mladenačke snove, svoje čežnje i žudnje, ali i tuge, strahove, slutnje, zabrinutosti... Spektar emocija je širok, baš kao i lepeza tema i motiva koji se provlače kroz Pernićevu poeziju. U njoj ćemo pronaći ljubavne, refleksivne, socijalne i egzistencijalne motive, zastat ćemo i zamisliti se nad vlastitom sudbinom ili ćemo se jednostavno nasmijati čaroliji onomatopejskih brojalica koje se u zbirci pojavljuju igrom neke isprovocirane inspiracije.

No, ono što će nas posebno dirnuti jesu poruke posljednje pjesme u zbirci (*Dugu san tev*) koja je sažetak, jezgro, srž svega ispjevanog u *Veršima*. Ona je istovremeno oda jeziku, himna krajoliku, hvalospjev mladosti, album iz djetinjstva, **škrinjica** sjećanja, bunar želja, ali i sumorna spoznaja o neumitnoj prolaznosti...

I sve je to proživljeno, doživljeno, opjevano, izgovoreno, ispisano jednim jed-

nostavnim, ali sasvim specifičnim, lokalnim idiomom kojim odiše ova zbirka, govorom Rošćine. U govoru ovoga kraja, kao i u govornim izrazima nekih drugih lokaliteta u Istri, susrećemo dvoglas *ua* (npr. *ruaka* (ruka), *gluava* (glava), *truava* (trava), *muatnu* (mutno), *zluatu* i *zluatnu* (zlato i zlatno), *bluagu* (stoka) i sl. No, govor Rošćine, nema dvoglasa *ie* (*rietko*), *uo* (*nuoga*), *oa* (*užoanca*) poput nekih, npr. susjednoga lupoglavsko-semićkoga područja. Sljedeća karakteristika ročkoga govora jesu „preglasi“ vokala *e* i *u*. Evo nekih primjera: *en* (jedan), *pjet* (pet), *sedan* (sedam), *bjersa* (pokvareno vino), *penjsat* (misliti), *kljet* (kleti), *zustat* (ostati), *juštu* (točno), *bruman* (vrijedan, dobar), *strudit se* (umoriti se)... Tu nastaje problem svim onim čitateljima koji ne vladaju ovim govornim idiomom; problem u načinu izgovora i u razumijevanju izrečenoga. Rijetki će, osim ako nisu iz ovih krajeva, točno izgovoriti riječi s preglasima. Oba ta vokala izgovaraju se dosta mutno. *E* između *e* i *a*, *u* između *u* i *i*. No, ako poznajete preglase u njemačkom jeziku, puno ćete lakše izgovarati ove „ročke“. Problem se pojavljuje i kod bilježenja riječi s preglasima. Naime, različiti se zapisivači koriste različitim znakovima koji običnom čitatelju i nisu baš od velike koristi. Ali, unatoč navedenim problemima, vrlo je interesantno i izazovno otkrivati ovaj čudesni dijalekt i pripadajući mu leksik.

Možda će se čitatelji pitati kako to da u ovoj zbirci nema rječnika, *besedarnika*. Autor je i o tome razmišljao, no odustao je spoznajom da nakladnik njegove knjige (Katedra Čakavskog sabora Roč) upravo priprema izdavanje *Ročkoga besedarnika* pa će zainteresirani čitatelji u toj publikaciji pronaći potrebno pomagalo.

Jezik je živo biće, mijenja se, oblikuje generacijama, stoljećima, tisućljećima. I ročki se idiom mijenjao, trpio je različite prijetnje i prodore, ali je mnogima i odolijevao. Zapisanoga pratimo od srednjovjekovnih glagoljaša, od ročkoga plovana Šimuna Grebla (15./16. st.), znamenitoga pisca i prepisivača, vrsnoga poznavatelja glagoljskoga pisma. I Pernić je, baš kao i Šimun Greblo petsto godina ranije, gotovo identičnim žarom, očaran tom ročkom *besedom*, svu njenu vrednotu i ljepotu, nastojao izdići na pijedestal umjetničkog stvaranja. I u tome je uspio.

Zacijelo bi, da je među nama, onaj drugi poznati ročki glagoljaš, Juri Žakan (15./16. st.), vjesnik prve hrvatske tiskane knjige, imao puno razloga za još jedan radosni usklik:

*Vita, vita... Vlado naš!
Ročka beseda gori gre!
Tako ja oću, da ona gori gre!*

(Iz Pogovora zbirci *Iznucani verši*)